

Justitiedepartementet

Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel (SOU 2023:69)

Er beteckning: Ju2023/02434

Kriminalvården är i grunden positiv till de förslag som lämnas rörande myndighetens skyldighet att lämna information till brottsbekämpande myndigheter och har inte heller något att invända mot betänkandets förslag i övrigt. Kriminalvården vill dock framföra följande.

Kriminalvården och Polismyndigheten har haft ett regeringsuppdrag att utveckla informationsutbytet mellan myndigheterna när det gäller personer som har dömts för sexualbrott, våldsbrott mot närstående och brott med hedersmotiv (dnr. KV 2022-8295). I redovisningen den 16 maj 2022 konstaterades att informationsutbytet till stor del bygger på individuella prövningar, t.ex. enligt den s.k. generalklausulen, och att utbytet av information därmed inte kan ske rutinmässigt i den utsträckning som vore önskvärt. De ändrade rättsliga förutsättningar som föreslås i betänkandet, i kombination med en vidareutveckling av de tekniska lösningarna, skulle möjliggöra ett utökat automatiserat och därmed effektivare informationsöverföring till Polismyndigheten. Kriminalvården vill dock understryka vikten av att också fortsätta arbetet med att underlätta informationsöverföring till Kriminalvården.

Kriminalvården lämnar härutöver synpunkter på *Kapitel 9 En uppgiftsskyldighet för vissa statliga myndigheter* och *Kapitel 22 Konsekvensanalys* enligt följande.

Kapitel 9 En uppgiftsskyldighet för vissa statliga myndigheter*Allmänt om uppgiftsskyldigheten och undantag*

I betänkandet definieras brottsbekämpande verksamhet brett och uppgiftsskyldigheten föreslås omfatta alla uppgifter som kan antas behövas i denna. Enligt författningskommentaren till 5 § omfattar uppgiftsskyldigheten uppgifter som myndigheten förvarar. Enligt Kriminalvårdens uppfattning framstår det som rimligt att med detta avses uppgifter som finns dokumenterade hos myndigheten. I det fortsatta beredningsarbetet bör det därför klargöras att det enbart är sådana uppgifter som avses, om inte avsikten är att även andra typer av uppgifter, t.ex. observationer, ska omfattas.

KV0511 Ver.04 2022-04

Så som den föreslagna lagen är utformad är det myndigheten som ska lämna uppgifterna. Till skillnad från s.k. orosanmälan enligt 14 kap. socialtjänstlagen (2001:453) åläggs inte de anställda någon sådan skyldighet. Enligt Kriminalvårdens uppfattning kan det ändå finnas skäl att i det fortsatta arbetet förtydliga om och i sådana fall vilket ansvar som kan komma att åvila den enskilde tjänstemannen med anledning av den föreslagna lagen.

Kriminalvården ansvarar för att verkställa utdömda påföljder, bedriva häktesverksamhet samt utföra personutredningar i brottmål. Det innebär att Kriminalvården har tillgång till en stor mängd uppgifter om personer, som är misstänka eller dömda för brott, som teoretiskt sett skulle kunna behövas i de brottsbekämpande myndigheternas under rättelseverksamhet eller brottsutredande verksamhet. Den föreslagna uppgiftsskyldigheten för Kriminalvården kan därför bli mycket omfattande.

Det är mot denna bakgrund viktigt att Kriminalvården och de brottsbekämpande myndigheterna, framför allt Polismyndigheten, gemensamt analyserar *vilken information* som de brottsbekämpande myndigheterna *verkligen* behöver ha del av. Det finns annars en risk för överrapportering, som riskerar klienternas integritet, men också att informationen blir så omfattande att denna inte kan värderas på ett ändamålsenligt sätt hos mottagande myndighet.

Kriminalvården noterar att beviskravet skiljer sig beroende på om en myndighet begärt ut en uppgift ("uppgiften [...] behövs") eller om en myndighet utan sådan begäran ska lämna ut uppgiften ("uppgiften kan antas behövas"). Enligt vanligt språkbruk förefaller "behövs" uppfattas snävare än "kan antas behövas". En myndighet skulle därför behöva göra en mer noggrann behovsprövning när en brottsbekämpande myndighet begär ut uppgifter än när myndigheten överväger att självant lämna ut en uppgift, vilket inte förefaller ändamålsenligt.

Kriminalvårdens arbete för att minska återfall i brott, t.ex. genom motiverande samtal, behandlingsprogram, sysselsättning och utbildning, kan försvåras om klienterna upplever att personalen kommer att lämna information om dem till brottsbekämpande myndigheter. Det är därför viktigt att uppgiftsskyldigheten förenas med en intresseavvägning som ger utrymme för Kriminalvården att avstå från att lämna ut uppgifter i vissa situationer. Det föreslagna undantaget innebär att det ska stå klart att intresset som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset att uppgiften lämnas ut. När det är fråga om sekretessbestämmelser med ett s.k. omvänt skaderekvisit brukar "stå klart" tolkas som att skada eller men i princip ska kunna uteslutas. Om uttrycket ska tolkas på samma sätt här, kommer utrymmet för att avstå från att lämna uppgifter att bli mycket begränsat. Det kan därför enligt Kriminalvårdens mening ifrågasättas om inte det föreslagna undantaget är alltför snävt formulerat. Som bestämmelsen är utformad är det även osäkert om myndigheten kan väga in om ett utlämnade av uppgiften till brottsbekämpande myndighet skulle kunna försvåra för Kriminalvården att utföra *sitt* uppdrag.

En annan fråga som bör behandlas i det fortsatta beredningsarbetet är hur den föreslagna uppgiftsskyldigheten ska förhålla sig till andra bestämmelser som innebär en liknande skyldighet. För Kriminalvårdens del finns sådana bestämmelser t.ex. i 37 § fängelseförordningen (2010:2010), förordningen (2022:302) om anmälningsskyldighet för Kriminalvården i vissa fall samt i 22 § lagen (1994:260) om offentlig anställning.

Vissa särskilda uppgifter

Inom Kriminalvården bedrivs olika typer av verksamheter, exempelvis skola, hälso- och sjukvård och biblioteksverksamhet, där olika sekretessbestämmelser är tillämpliga. Kriminalvården tolkar den föreslagna lagen på så sätt att den skolverksamhet som bedrivs inom myndigheten kommer att omfattas av uppgiftsskyldigheten enligt 5 § i den föreslagna lagen och inte av 7 § i samma lag. Uppgifter som omfattas av hälso- och sjukvårdssekretess kommer emellertid vara undantagna från uppgiftsskyldigheten, se 8 § i den föreslagna lagen. Biblioteksverksamheten¹ berörs inte särskilt i betänkandet, varför det vore önskvärt om den behandlades i den fortsatta beredningen.

En annan fråga som bör behandlas i den fortsatta beredningen är hur uppgiftsskyldigheten ska förhålla sig den tystnadsplikt som gäller enligt 3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen (TF) respektive 2 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen, samt uppgiftslämnande som skulle kunna hamna i strid med det s.k. efterforskningsförbudet i 2 kap. 18 TF.

Kapitel 22 Konsekvensanalys

Som konstaterats tidigare kan den föreslagna uppgiftsskyldigheten för Kriminalvården bli mycket omfattande, vilket gör att det kommer att behövas resursförstärkningar för att hantera det ökade utlämnandet. Om utredningens förslag genomförs kommer det att behövas bra strukturer för att dela information mellan myndigheterna så att den kan bli omhändertagen på rätt sätt. Det är också önskvärt att informationsflödet i möjligaste mån kan automatiseras, både för att minska arbetsbelastningen och för att informationen ska komma till rätt funktion. Förutom att bygga en teknisk lösning kommer det att krävas ett stort arbete för att i samarbete med berörda myndigheter analysera vilken information som ska lämnas samt när och hur. Det kommer också att krävas att interna styrande dokument tas fram, utbildningar genomförs och att nya arbetssätt implementeras, vilket är resursdrivande. Det går dock i nuläget inte att bedöma hur stora kostnaderna kommer att bli.

¹ Biblioteksverksamhet omfattas av sekretess enligt 40 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Till detta kommer att utredningens förslag kan antas leda till en effektivare brottsbekämpning och att fler personer lagförs för brott. Många av dessa kommer sannolikt att dömas till påföljder som ska verkställas inom Kriminalvården, vilket i så fall innebär att ytterligare klienter kommer att adderas till den stora klientökning som förväntas under de kommande åren.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Martin Holmgren efter föredragning av rättsliga experten Elisabeth Lager. Överdirektören Peter Yngve, kanslidirektören Hanna Jarl och rättschefen Caroline Oredsson har varit med vid den slutliga handläggningen av ärendet.

Martin Holmgren